

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษางานที่ปฏิบัติจริงและงานที่ควรปฏิบัติของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 8
2. เพื่อศึกษาปัญหา สาเหตุของปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 8

ในการดำเนินการวิจัย ประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ คือ การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร การสร้างเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งจะเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย กรรมการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 8 จำนวน 5,422 คน และครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 8 จำนวน 29,256 คน (สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ 2526: 1-44)

กลุ่มตัวอย่างประชากรสำหรับการตอบแบบสอบถาม ได้แก่ กรรมการกลุ่มโรงเรียนจำนวน 360 คน และครูผู้สอนจำนวน 405 คน วิธีการหากกลุ่มตัวอย่างประชากร ได้ดำเนินการดังนี้

1. กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างประชากร จากตารางขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie และ Morgan (1970: 607-610) ได้กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่เป็นกรรมการกลุ่มโรงเรียน 358 คน และครูผู้สอน 379 คน จาก ประชากร 5,422 คน และ 29,256 คน ตามลำดับ

2. ตามสภาพที่เป็นจริงแต่ละกลุ่มโรงเรียนจะมีกรรมการกลุ่มอย่างน้อย 8 คน ในที่นี้จึงกำหนดจำนวนกรรมการกลุ่มโรงเรียนที่จะใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรกลุ่มโรงเรียนละ 8 คน คิดเป็นกลุ่มโรงเรียนที่จะให้กรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูผู้สอนตอบแบบสอบถามจำนวน 45 กลุ่ม

3. สุ่มกลุ่มโรงเรียนจากทุกจังหวัด ในเขตการศึกษา 8 ตามสัดส่วนของจำนวนกลุ่มโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างกับกลุ่มโรงเรียนทั้งหมดในแต่ละจังหวัด

4. สุ่มตัวอย่างแบบง่าย ให้ได้กรรมการกลุ่มโรงเรียน จำนวนกลุ่มละ 8 คน สำหรับกลุ่มโรงเรียนที่มีกรรมการกลุ่มโรงเรียน 8 คน ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งหมด ได้กลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นกรรมการกลุ่มรวม 360 คน

5. สุ่มครูผู้สอนจากกลุ่มโรงเรียนที่สุ่ม ได้ตามข้อ 3 โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่ายกลุ่มโรงเรียนละ 9 คน เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูผู้สอนจำนวนไม่น้อยกว่าที่กำหนดไว้ในข้อ 1 ได้กลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นครูผู้สอนรวม 405 คน

รายละเอียดเกี่ยวกับจำนวนกลุ่มโรงเรียน ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง ประชากร ปรากฏตามตารางที่ 1

ศูนย์วิจัยและพัฒนา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มโรงเรียน ประชากร และกลุ่มตัวอย่างประชากร จำแนก
ตามจังหวัด

ที่	จังหวัด	จำนวนกลุ่มโรงเรียน		จำนวนประชากร		กลุ่มตัวอย่าง		รวม
		ทั้งหมด	กลุ่มตัวอย่าง	กรรมการ กลุ่ม รร.	ครูผู้สอน	กรรมการ กลุ่ม รร.	ครูผู้สอน	
1	เชียงใหม่	135	13	1,437	6,206	104	117	221
2	เชียงราย	87	8	939	5,839	64	72	136
3	ลำปาง	70	7	836	4,309	56	63	119
4	น่าน	55	5	593	3,222	40	45	85
5	แพร่	44	4	485	3,215	32	36	68
6	พะเยา	36	3	410	3,000	24	27	51
7	ลำพูน	36	3	431	2,335	24	27	51
8	แม่ฮ่องสอน	25	2	291	1,130	16	18	34
	รวม	488	45	5,422	29,256	360	405	765

กลุ่มตัวอย่างประชากรสำหรับการสัมภาษณ์ ใช้วิธีการหากกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. จัดจังหวัดในเขตการศึกษา 8 เป็นกลุ่มตามขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ให้ได้จังหวัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ขนาดละ 1 จังหวัด รวม 3 จังหวัด

2. ใช้จำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากรสำหรับการสัมภาษณ์ประมาณ 15% ของกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ตอบแบบสอบถาม ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากร 7 กลุ่มโรงเรียน แล้วแบ่งจำนวนกลุ่มโรงเรียนเป็นสัดส่วนตามขนาดของจังหวัด ทั้งนี้ คือ

จังหวัดขนาดใหญ่ จำนวน 3 กลุ่ม จังหวัดขนาดกลางและขนาดเล็ก จังหวัดละ 2 กลุ่ม

3. แต่ละกลุ่มทำการสัมภาษณ์กรรมการกลุ่มโรงเรียนกลุ่มละ 8 คน จะได้กรรมการกลุ่มโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรสำหรับการสัมภาษณ์ จำนวน 56 คน กลุ่มที่มีกรรมการกลุ่มโรงเรียนมากกว่า 8 คน ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย สำหรับครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรสำหรับการสัมภาษณ์กลุ่มโรงเรียนละ 9 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ได้ครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรสำหรับการสัมภาษณ์จำนวน 63 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. แบบสอบถาม
2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง
3. แนวทางการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง

แบบสอบถาม ใช้สำหรับกรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับงานที่ปฏิบัติจริง และงานที่ควรปฏิบัติของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 8 ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ เกี่ยวกับงานที่ปฏิบัติจริงได้แก่ ปฏิบัติจริงมากที่สุด ปฏิบัติจริงมาก ปฏิบัติจริงน้อย ปฏิบัติจริงน้อยที่สุด และไม่ทำปฏิบัติเลย ส่วนที่เกี่ยวกับงานที่ควรปฏิบัติได้แก่ ควรปฏิบัติมากที่สุด ควรปฏิบัติมาก ควรปฏิบัติปานกลาง ควรปฏิบัติเล็กน้อย ควรปฏิบัติเล็กน้อยที่สุดและไม่ควรปฏิบัติ และคำถามปลายเปิดโดยเว้นที่ว่างให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า และคำถามปลายเปิด โดยเว้นที่ว่างให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา

แบบสัมภาษณ์ ใช้สำหรับกรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพภาพของผู้รับการสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับงานที่ปฏิบัติจริงและควรปฏิบัติ ปัญหาสาเหตุของปัญหา และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา

แนวทางการวิเคราะห์เอกสาร ใช้วิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเอกสารรายงานการประชุมของกลุ่มโรงเรียน สมุดบันทึกการประชุมของกลุ่มโรงเรียน รายงานผลการปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียน

ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความทางวิชาการและงานวิจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริหารงานโรงเรียนและกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา

2. นำแนวคิดจากการศึกษามาสร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาให้ครอบคลุมงานด้านวิชาการ งานอาคารสถานที่ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการและการเงินและงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา ตลอดจนปัญหาในการปฏิบัติสานของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา

3. นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 8 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาและความถูกต้องเหมาะสมของสำนวนภาษาที่ใช้

4. นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการพิจารณาตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา
5. นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างประชากรในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. ขอนหนังสือจากอาจารย์ที่ปรึกษาถึงหัวหน้าประณตศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ในเขตการศึกษา 8 เพื่อขอความร่วมมือในการแจกแบบสอบถามให้แก่กลุ่มตัวอย่าง
2. ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามพร้อมกับหนังสือถึงหัวหน้าการประณตศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ทางไปรษณีย์ เพื่อแจกแบบสอบถามให้แก่กรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนที่ผู้วิจัยสุ่มไว้ ผู้วิจัยได้ขอให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์ ซึ่งจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับคืนปรากฏตามรายละเอียดในตารางที่ 2

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งและรับคืนของ กรรมการกลุ่มโรงเรียน และ ครูผู้สอน จำแนกตามจังหวัด ในเขตการศึกษา 8

จังหวัด	กรรมการกลุ่มโรงเรียน			ครูผู้สอน			รวม		
	ส่ง	รับคืน	ร้อยละ	ส่ง	รับคืน	ร้อยละ	ส่ง	รับคืน	ร้อยละ
เชียงใหม่	104	84	80.77	117	92	78.63	221	176	79.64
เชียงราย	64	44	68.75	72	59	81.94	136	103	75.74
ลำปาง	56	40	71.43	63	45	71.43	119	85	71.43
น่าน	40	40	100	45	43	95.56	85	83	97.65
แพร่	32	27	84.38	36	31	86.11	68	58	85.30
พะเยา	24	16	66.67	27	25	92.59	51	41	80.39
ลำพูน	24	19	79.17	27	19	70.37	51	38	74.51
แม่ฮ่องสอน	16	14	87.50	18	12	66.67	34	26	76.47
รวม	360	284	78.89	405	326	80.49	765	610	79.74

จากตารางที่ 2 ในจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งสิ้น 765 ฉบับ ได้รับคืนมาเป็นฉบับที่สมบูรณ์และใช้ในการวิเคราะห์ทั้งหมดจำนวน 610 ฉบับ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 79.74 แยกเป็นแบบสอบถามจากกรรมการกลุ่มโรงเรียน 248 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 78.89 และ ครูผู้สอน 326 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 80.49

3. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยไปสัมภาษณ์กรรมการกลุ่มโรงเรียน และ ครูผู้สอน จำนวน 7 กลุ่มโรงเรียน โดยสัมภาษณ์กรรมการกลุ่มโรงเรียน 8 คน ครูผู้สอน 9 คน ใน 1 กลุ่มโรงเรียน รวมจำนวนกรรมการกลุ่มโรงเรียน 56 คน ครูผู้สอน 63 คน รวมทั้งสิ้น 119 คน โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยทำการสัมภาษณ์

4. ข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสาร ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารของกลุ่มโรงเรียน ประจำปีการศึกษา 2527 จำนวน 24 กลุ่มโรงเรียน ซึ่งได้แก่เอกสาร บันทึกการประชุมของกลุ่มโรงเรียน รายงานผลการปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียน รายงานการประชุมคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน และรายงานการประชุมคณะครู ภายในกลุ่มโดยทำการศึกษาวิเคราะห์ด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานซึ่งมีรายละเอียดในการวิเคราะห์ดังนี้

แบบสอบถาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลแสดงสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับงานที่ปฏิบัติจริงและงานที่ควรปฏิบัติของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา วิเคราะห์โดยการกำหนดค่าน้ำหนักให้กับระดับที่ปฏิบัติจริงและควรปฏิบัติเป็นคะแนน ดังนี้

การปฏิบัติจริงหรือควรปฏิบัติ	มากที่สุด	น้ำหนักคะแนนเท่ากับ	4
การปฏิบัติจริงหรือควรปฏิบัติ	มาก	น้ำหนักคะแนนเท่ากับ	3
การปฏิบัติจริงหรือควรปฏิบัติ	น้อย	น้ำหนักคะแนนเท่ากับ	2
การปฏิบัติจริงหรือควรปฏิบัติ	น้อยที่สุด	น้ำหนักคะแนนเท่ากับ	1
ไม่ได้ปฏิบัติเลยหรือไม่ควรปฏิบัติ		น้ำหนักคะแนนเท่ากับ	0

แล้วหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เพื่อประโยชน์ในการแปลความหมายของข้อมูล จึงได้กำหนดช่วงของคะแนนเฉลี่ยให้มีความหมายดังนี้

3.51 - 4.00	หมายถึง	มีการปฏิบัติจริงและควรปฏิบัติมากที่สุด
2.51 - 3.50	หมายถึง	มีการปฏิบัติจริงและควรปฏิบัติมาก
1.51 - 2.50	หมายถึง	มีการปฏิบัติจริงและควรปฏิบัติน้อย

0.51 - 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติจริงและควรปฏิบัติ น้อยที่สุด

0.00 - 0.50 หมายถึง ไม่มีการปฏิบัติ และไม่ควรปฏิบัติ

ส่วนที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิดใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อจัดหมวดหมู่แล้วเรียงตามลำดับความถี่มากไปหาน้อย

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา ลักษณะแบบสอบถามที่เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า วิเคราะห์โดยการกำหนดน้ำหนักให้กับระดับของปัญหาเป็นคะแนนดังนี้

มีปัญหาในการปฏิบัติ	มากที่สุด	น้ำหนักคะแนนเท่ากับ	4
มีปัญหาในการปฏิบัติ	มาก	น้ำหนักคะแนนเท่ากับ	3
มีปัญหาในการปฏิบัติ	น้อย	น้ำหนักคะแนนเท่ากับ	2
มีปัญหาในการปฏิบัติ	น้อยที่สุด	น้ำหนักคะแนนเท่ากับ	1
ไม่มีปัญหาในการปฏิบัติ		น้ำหนักคะแนนเท่ากับ	0

แล้วหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เพื่อประโยชน์ในการแปลความหมายของข้อมูล จึงกำหนดช่วงของคะแนนเฉลี่ยให้มีความหมายดังนี้

3.51 - 4.00 หมายถึง มีปัญหาในการปฏิบัติ มากที่สุด

2.51 - 3.50 หมายถึง มีปัญหาในการปฏิบัติ มาก

1.51 - 2.50 หมายถึง มีปัญหาในการปฏิบัติ น้อย

0.51 - 1.50 หมายถึง มีปัญหาในการปฏิบัติ น้อยที่สุด

0.00 - 0.50 หมายถึง ไม่มีปัญหาในการปฏิบัติ

ส่วนที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิดใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อจัดหมวดหมู่แล้วเรียงตามลำดับความถี่มากไปหาน้อย

ในการหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สูตรในการคำนวณดังนี้

1. ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum fX}{N}$$

เมื่อ \bar{X} = ค่าเฉลี่ย
 Σfx = ผลรวมของผลคูณระหว่างคะแนนกับค่าเฉลี่ย
 N = จำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งหมด

(ประกอบ กรรณสูตร 2524:94)

2. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ใช้สูตร

$$S.D. = \sqrt{\frac{\Sigma fx^2}{N} - \left(\frac{\Sigma fx}{N}\right)^2}$$

เมื่อ S.D = ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 Σfx = ผลรวมของผลคูณระหว่างคะแนนกับความถี่
 Σfx^2 = ผลรวมของผลคูณระหว่างคะแนนยกกำลังสองกับความถี่
 N = จำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งหมด

(ประกอบ กรรณสูตร 2524:96)

แบบสัมภาษณ์

- ตอนที่ 1 ข้อมูลแสดงสถานภาพของผู้รับการสัมภาษณ์ วิเคราะห์โดยใช้
การร้อยละ
- ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับงานที่ปฏิบัติจริง ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อ
จัดหมวดหมู่ แล้วเรียงลำดับจากความถี่มากไปหาน้อยและหา
การร้อยละ

ข้อมูลเกี่ยวกับงานที่ไม่ควรปฏิบัติ งานที่ควรปฏิบัติเพิ่มเติม ปัญหาอุปสรรค
สาเหตุของปัญหา และข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อ
จัดหมวดหมู่แล้วเรียงลำดับจากความถี่มากไปหาน้อย

แนวทางวิเคราะห์เอกสาร

ข้อมูลเกี่ยวกับงานที่กลุ่มโรงเรียนได้ปฏิบัติจริง ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา
เพื่อจัดหมวดหมู่แล้วเรียงลำดับจากความถี่ (จำนวนกลุ่มโรงเรียน) จากมากไปหาน้อย